

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3689

Vragen van het lid **Van Meenen** aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media over *het bericht «Lerarentekort loopt verder op: «Funest voor de kwaliteit»»* (ingezonden 9 juli 2019).

Antwoord van Minister **Slob** (Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media) (ontvangen 26 augustus 2019). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3505.

Vraag 1

Herkent u de verwachting van de PO-Raad dat er aan het begin van het komende schooljaar 1.400 vacatures voor leraren openstaan in het primair onderwijs?¹

Antwoord 1

Ik herken dat het lerarentekort op veel scholen een probleem is en het steeds moeilijker wordt om vacatures te vervullen. Dat blijkt ook uit de onderzoeken die ik jaarlijks aan uw Kamer stuur, de arbeidsmarktramingen en de arbeidsmarktbarometer. De definities en methoden zijn anders dan die in het onderzoek van de PO-Raad en daardoor zijn de uitkomsten niet goed vergelijkbaar.

Vraag 2

Op welke wijze en wanneer geeft u uitvoering aan de motie van het lid Kwint c.s.², die vraagt om de problematiek van het lerarentekort in de praktijk in kaart te brengen door landelijk te gaan registreren?

Antwoord 2

Ik voer momenteel gesprekken over de motie met onder andere de inspectie, de PO-Raad, de AOb en AVS. In het najaar informeer ik uw Kamer over de uitkomst.

¹ <https://nos.nl/artikel/2292529-lerarentekort-loopt-verder-op-funest-voor-de-kwaliteit.html>

² Kamerstuk 35 000 VIII, nr. 192

Vraag 3

Op welke wijze en wanneer geeft u uitvoering aan de gewijzigde motie van de leden Van Meenen/Westerveld³, die u vraagt om werkgevers en vakbonden met klem te bewegen de betaling en rechtspositie van invalkrachten aanzienlijk te versterken?

Antwoord 3

In de cao is de rechtspositie van invalkrachten gelijk aan die van vaste krachten. In de praktijk is dat volgens de motie niet altijd het geval. Ik zal de sociale partners daarop wijzen en hen verzoeken om de praktijk te verbeteren. Dat doe ik tijdens het eerstvolgende landelijke overleg lerarentekort begin oktober.

Vraag 4

Hoeveel uitkeringsgerechtigde leraren zijn er al aan de slag geholpen vanuit het plan «1.000 leerkrachten aan de slag» van het Participatiefonds? Licht dit plan op koers om inderdaad binnen twee jaar duizend leerkrachten aan de slag te helpen? Ziet u kans om dit plan te intensiveren?

Antwoord 4

Volgens het Participatiefonds staat het aantal werkhervattingen per 15 juli 2019, dus halverwege de uitvoering van het plan, op 570. Het plan ligt daarmee op koers. Bij de werkhervattingen gaat het niet alleen om leerkrachten maar bijvoorbeeld ook om onderwijsassistenten en schoolleiders. Van de 570 werkhervattingen zijn er 383 in het primair onderwijs (waarvan 271 als leer- of invalkracht), 63 in andere onderwijssectoren en 124 buiten het onderwijs, waaronder kinderopvang.

Mede op verzoek van de partijen aan de landelijke tafel lerarentekort is het Participatiefonds bezig met een intensivering van de aanpak, namelijk:

- Het Participatiefonds gaat vanaf komend schooljaar werken met *matchingsteams* in de regio. Deze teams koppelen uitkeringsgerechtigde kandidaten aan schoolbesturen die onvervulde vacatures hebben.
- Daarnaast gaat het fonds uitkeringsgerechtigden opleiden tot *coaches* van startende leraren en zijinstromers. Het gaat hier om uitkeringsgerechtigden van met name 55-plus die wel graag terug willen naar het onderwijs, maar niet meer voor de klas willen of kunnen staan.
- Per 1 januari 2019 heeft het fonds de *Regeling Vrijstelling Instroomtoets* ingevoerd. Dit houdt in dat werkgevers die na indienstneming van een uitkeringsgerechtigde toch onverhoopt weer afscheid moet nemen van deze persoon, de kosten van de uitkering zonder toets weer bij het Participatiefonds in rekening kunnen brengen.

Vraag 5

Welke resultaten heeft de landelijke taskforce opgeleverd? Welke knelpunten heeft deze taskforce geïdentificeerd en op welke manier zijn deze knelpunten opgelost? Welke knelpunten zijn er nog niet opgelost?

Antwoord 5

Samen met de partijen aan het landelijke overleg is de regeling voor de regionale aanpak uitgewerkt, waar inmiddels meer dan vijftig regio's een aanvraag voor hebben ingediend en wordt op dit moment gezamenlijk een imagocampagne voorbereid. Deze gaat dit najaar van start. Er zijn knelpunten en oplossingsrichtingen besproken voor de begeleiding van zijinstromers en van startende leraren. Afgesproken is onder meer dat de coaches die genoemd zijn in het antwoord op vraag 4 hier een rol in kunnen spelen. Naar aanleiding van signalen van de PO-Raad over de ervaren tekorten in het (v)so zijn vlak voor de zomer in drie regio's bijeenkomsten georganiseerd om knelpunten en oplossingsrichtingen te inventariseren. In het volgende landelijke overleg worden de resultaten en vervolgacties besproken.

³ Kamerstuk 35 000 VIII, nr. 209

Vraag 6

Hoe heeft het ziekteverzuim onder leraren zich het afgelopen jaar ontwikkeld? Welke mogelijkheden ziet u voor scholen om het relatief hoge ziekteverzuim terug te dringen?

Antwoord 6

Het ziekteverzuim in het po is in 2018 ten opzichte van 2017 stabiel gebleven op 6%. In 2016 lag het ziekteverzuim nog iets hoger, namelijk op 6,3%. Ik vind dat schoolbesturen hun verantwoordelijkheid moeten nemen om het ziekteverzuim op hun scholen terug te brengen. In het po worden besturen hierbij ondersteund door het Vervangingsfonds. De verwachting van het fonds is dat dit jaar rond de honderd schoolbesturen met een ziekteverzuim boven het landelijk gemiddelde meedoen aan het zogeheten *Plan V*. Dit plan bestaat uit een intensieve ondersteuning van twee tot drie jaar in het voeren van verzuimbeleid. Het is gebaseerd op een bewezen effectieve aanpak van het fonds waarin het hoge ziekteverzuim bij circa zestig schoolbesturen in 2016–2018 met gemiddeld 1,85 procentpunt is teruggebracht.

Vraag 7

Welke maatregelen hebben scholen genomen, of kunnen zij nog nemen, om de deeltijdfactor te vergroten? Wat gaat u doen om te stimuleren dat het voor docenten aantrekkelijk is om hun werkduur te vergroten?

Antwoord 7

Op een aantal scholen wordt het gesprek gevoerd met leraren of zij meer willen werken, blijkt onder andere uit een analyse van het Arbeidsmarktplatform PO⁴. Vaak is dat incidenteel, in de griepgolf, en niet voor langere tijd. Ik denk dat het belangrijk is dat zo'n gesprek op meer scholen wordt gevoerd en dan niet alleen als noodmaatregel, maar ook met het oog op de langere termijn. Ik zie dat als onderdeel van goed personeelsbeleid. Het is positief dat startende leraren grotere contracten krijgen dan voorheen, zo laat de Loopbaanmonitor zien.

Ook het kabinet helpt mee de financiële aantrekkelijkheid van het beroep te vergroten en heeft een lastenverlichting van € 5 miljard afgesproken (met een stapsgewijze verlaging van belastingtarieven en verhoging van de algemene heffingskorting en arbeidskorting vanaf 2019). Daarnaast is de kinderopvangtoeslag met € 248 miljoen geïntensiveerd. Werken gaat daardoor in de komende jaren voor iedereen meer lonen. Bovendien levert een dag meer werken in het onderwijs, afhankelijk van de gezinssituatie, de komende jaren daardoor zo'n 4 tot 12% meer op dan nu (los van de verhogingen van de lerarensalarissen).

Vraag 8

Waarom gaat het Participatiefonds pas dit najaar voorlichting geven over de rechten en plichten voor uitkeringsgerechtigden, zoals u schreef in antwoord op vragen van de leden Heerema en Wiersma?⁵ Wat kunt u doen om dit te versnellen, zodat schoolbesturen ook op korte termijn al meer werkloze leraren willen inzetten?

Antwoord 8

Het Participatiefonds geeft continu voorlichting. Zodra een uitkeringsgerechtigde bij het fonds wordt aangemeld, wordt hij/zij uitgenodigd voor een verplichte voorlichtingsbijeenkomst, waarin alle rechten en plichten worden uiteengezet.

De in het antwoord op de eerdere vraag van de leden Heerema en Wiersma genoemde voorlichting is aanvullend hierop. Het bestaat uit een dit najaar te starten voorlichtingscampagne gericht op schoolbesturen (werkgevers) in het po. Het doel hiervan is vooroordelen over uitkeringsgerechtigd onderwijspersoneel weg te nemen bij schoolbesturen. Naar inschatting van het Participatiefonds is hier veel winst te behalen. Werkgevers ervaren drempels om uitkeringsgerechtigden aan te nemen, omdat zij bang zijn dat deze personen

⁴ https://www.arbeidsmarktplatformpo.nl/fileadmin/bestanden/afbeeldingen/nieuws_agenda/2019/Deeltijdwerk_in_primair_onderwijs.pdf

⁵ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3234; Kamerstuk 2019D28322

niet geschikt zijn. Een veel gehoord geluid is dat zij immers niet voor niets werkloos zijn. De in het antwoord op vraag 4 genoemde vrijstellingsregeling beoogt ook aan bij te dragen aan het wegnemen van drempels om uitkeringsgerechtigden aan te stellen.

Vraag 9

Welke mogelijkheden ziet u om het voor werkloze leraren die niet in een regio met veel vacatures wonen, aantrekkelijker te maken om in een tekortregio aan de slag te gaan? Kunt u dit bijvoorbeeld ondersteunen met het organiseren van vervoer of woonruimte?

Antwoord 9

Werkloze leraren zijn gemiddeld ouder en vaak geworteld in de geografische regio. Zij moeten zelf de afweging maken of zij les willen en kunnen gaan geven in een tekortregio. In een aantal regio's worden wel initiatieven genomen om het werken daar aantrekkelijker te maken. Zo ondersteunen Amsterdam en Rotterdam leraren met woonruimte, reiskosten en parkeerplaatsen.

Vraag 10

Wat is uw reactie op het voorstel van de PO-Raad, de VO-raad en vakbonden voor een noodpakket tegen werkdruk en tekorten?⁶

Antwoord 10

Het kabinet investeert al fors in de salarissen en werkdruk in het primair onderwijs. Zoals ik al vaker heb gezegd, is er momenteel geen ruimte om nog extra middelen beschikbaar te stellen.

Vraag 11

Herkent u de ontwikkeling dat het lerarentekort zich in toenemende mate concentreert bij scholen met een zwakke positie? Welke mogelijkheden ziet u om hier iets aan te doen? Bent u bijvoorbeeld bereid om in overleg met de PO-Raad en schoolbesturen te treden om uitwisseling of detachering van docenten tussen sterke en zwakke scholen te stimuleren?

Antwoord 11

De mate waarin regio's en scholen tekorten ervaren verschilt. Wel heeft de inspectie het risico benoemd voor scholen met een complexe leerlingenpopulatie. De subsidieregeling voor de regionale aanpak biedt ook ruimte om hier specifieke activiteiten op in te zetten, zoals een boven bestuurlijke pool om de uitwisseling van personeel te stimuleren. Ook grotere besturen kunnen in overleg met scholen en leraren de mobiliteit stimuleren tussen scholen. Zij zijn immers verantwoordelijk voor het personeelsbeleid op hun scholen.

Vraag 12

Welke aanvullende acties gaat u deze weken ondernemen om te zorgen dat alle scholen in het komende schooljaar voldoende leraren hebben? Kunt u bijvoorbeeld extra capaciteit vrijmaken om schoolbesturen deze zomer te ondersteunen bij het zoeken naar leraren?

Antwoord 12

Op 13 juli heb ik uw Kamer een verzamelbrief gestuurd met passages over het lerarentekort⁷. Hierin staat onder andere dat er 4,5 miljoen euro extra is voor de regionale aanpak van het lerarentekort. Hierdoor kunnen er meer regio's aan de slag om het lerarentekort in hun regio aan te pakken.

Vraag 13

Kunt u uiterlijk een week voor aanvang van het nieuwe schooljaar de Kamer informeren over de stand van zaken rond het lerarentekort?

⁶ <https://www.poraad.nl/nieuws-en-achtergronden/nu-noodpakket-nodig-tegen-werkdruk-en-tekorten-in-funderend-onderwijs>

⁷ Kamerstuk 31 293, nr. 476

Antwoord 13

Op 13 juli heb ik uw Kamer een verzamelbrief gestuurd met passages over het lerarentekort⁸. In het najaar stuur ik u een uitgebreidere voortgangsrapportage.

⁸ Kamerstuk 31 293, nr. 476